

NZQA

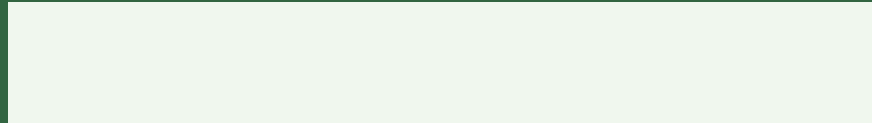
Mana Tohu Mātauranga o Aotearoa
New Zealand Qualifications Authority

‘Akamārama’anga ‘i te NCEA

Cook Islands Māori

Nūmero Rētita nō te au Tamariki 'āpi'i (NSN):

'E Nūmero Rētita tō te au Tamariki 'Āpi'i katoatoa. 'E mea pu'apinga kia kite koe i tō'ou, ma te 'ākono meitaki 'i tēta'i rēkōti nā'au, ki tēta'i ngā'i vairanga meitaki tikāi.

Ka rauka 'i tā'au 'āpi'i 'i te 'akakite atu kiā koe, 'i tō'ou Nūmero Retita (NSN). Ka tā'anga'anga koe 'i teia nūmero 'ei 'anga 'i tēta'i tu'anga tāpa'o nā'au ki runga 'i te kupenga roro-uira 'ā te NZQA. Ka anoano koe 'i teia tū'anga tāpa'o, kia rauka iā koe 'i te rave i tā'au au vāito'anga tēkinōritī (Technology), 'ē kia kite koe 'i tā'au au māka katoatoa.

Nō te 'anga atu 'i tēta'i tu'anga tāpao, me kore ra, nō te 'akaō atu 'iā koe ki roto, 'ātoro atu 'i te kupenga roro-uira 'ā te NZQA www.nzqa.govt.nz, 'ē oti, taomi atu 'i te pitopito 'akaō ('login') 'i runga rava, 'i te tua-katau, i te kōna.

Ngaahi Peesi 'oku hā ai

Tō'ou Tere 4

NCEA – te tu'anga ngō'ie 7

'Ē 'akapē'ea ana te NCEA mē
'anga'anga'anga 11

Vāito'anga 16

'Akairo Tūranga 'Akamana'ia 20

Pēpa 'Akairo 'Āpi'i Tūranga Teitei nō
te 'Akaō ki roto 'i te 'Āpi'i Tua-toru 23

'Āpi'i 'Akairo Tūranga Teitei Rava Atu
ma te Tūtaki-kore 'i Nū Tīreni 26

Au 'apinga Pu'apinga ei tauturu 'i te
'āpi'i'anga 29

Tō'ou Tere

'Ea'a tā'au au umuumu'anga, 'ē te moemoeā?
'Ea'a tā'au ngā'i 'anga'anga e mānako nei
kā tano nā'au? Ka 'inangaro āinei koe i te no'o
'i Aotearoa Nū Tīreni nei 'anga'anga ei, mē kore
ra, ki te au pātireia 'i va'o mai?

'Ei 'ītae 'i tā'au au umuumu'anga, 'ea'a tei
anoano'ia kia tāmou koe? Ka anoano'ia āinei
koe kia tāmou 'i tēta'i au tu'anga 'āpi'i tei
'akataka'ia, 'iā koe 'i te 'āpi'i, mei te Taiene,
Tēkinōritī, Matemātika, mē kore rā, Toi Puoro?
Ka 'inangaro āinei koe kia 'aere atu ki tēta'i
tūranga 'āpi'i teitei atu te tūranga ki runga?

Nā te katoatoa te NCEA, no atu ē, ka 'inangaro koe 'i te rave i tēta'i terēni'anga 'anga'anga, 'aere ki tēta'i 'āpi'i mamao atu te tūranga ki runga, mē kore ra, kia 'akateateamamao koe nō te 'anga'angā moni mē 'akaruke koe 'i te 'āpi'i.

Ko te tūkē mē rauka mai te NCEA, ko te ma'ata atu ia 'i te tu'angā moni tē ka rauka mai iā koe 'ā te tuātau ki mua. 'I roto 'i te iva mata'iti 'i te 'akaruke'anga 'i te 'āpi'i, ko te aronga tei rauka ia rātou te NCEA Taka'inga 2 (NCEA Level 2),

Kā takirua te ma'ata atu 'ō te moni 'anga'anga e rauka nei ia rātou, mē 'aka'āiteite'ia ki te aronga kāre o rātou pēpa 'āpi'i teitei.

Me no'o koe ki te 'āpi'i, 'ē mē rauka mai to'ou Pēpa 'Āpi'i Teitei nō te 'Akaō ki roto 'i te 'Āpi'i Tuatoru (UE), ko te 'āite'anga, ka rauka mai iā koe te ko'i moni mei te 25 patene te ma'ata atu, i te moni o rotopū, mē 'akaruke koe i te 'āpi'i 'ē to'ou Pēpa 'Āpi'i Teitei Taka'inga rua (NCEA Level 2).

NCEA – te tu'anga ngō'ie

Ko te 'āite'anga 'i te NCEA, koia 'oki, ko te **National Certificate of Educational Achievement** (Pēpa Api'i Kavamani Nu Tireni nō te 'teitei 'Āpi'i Tei Rauka). Ko te pēpa ma'ata 'okota'i teia nō te au tamariki Ā'pi'i Tuarua mama'ata, 'ē tē vāi nei teia no te Taka'inga 1, 2 'ē te 3. Tē 'āriki'ia nei te pepa teitei o te NCEA 'ē te au Pātireia katoatoa 'i va'o mai i Aotearoa.

Te Au Taka'inga

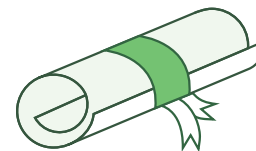
Ko te pēpa 'Āpi'i Teitei NCEA Taka'inga 1

ka 'ōronga'ia atu te reira kiā koe, ei tango mātūtū no te au kite karape 'ē te au tū kite, tē ka rauka 'iā koe 'i te 'akama'ata atu.

Ko te pēpa 'Āpi'i teitei NCEA Taka'inga 2

ko te pēpa 'Āpi'i iti rava atu teia tē ka 'inangaro'ia nō tēta'i au 'anga'anga, 'ē te au porokarāmu 'Āpi'i Tuatoru.

Ko te pēpa 'Āpi'i NCEA Taka'inga 3

ka 'akate'ate'amamao tē reira iā koe nō te au pēpa teitei nō te tu'anga terēni'anga 'anga'anga, 'ē te 'akamātūtū atu 'i te ara nō te 'āpi'i nō runga i tā'au au tārēni.

Nō te ‘akaō atu iakoe ki roto ‘i te ‘Āpi‘i Tuatoru, mē kore ra, ‘i tēta‘i ‘āpi‘i tūranga teitei rava atu, ka anoano‘ia kia rauka iā koe tō‘ou Pēpa ‘Teitei ‘Āpi‘i Tuatoru (UE). Ko tēta‘i ka anoano‘ia nō te Pēpa ‘Āpi‘i Tuatoru (UE), koia ‘oki, ko te Pēpa ‘Āpi‘i Tuarua, Taka‘inga 3 (NCEA.Level 3).

Ko te ma‘ata‘anga ‘ō te au tamariki ‘āpi‘i tua-rua ‘i roto ‘i te pupu 11, ‘ē ‘akamata ana rātou ‘i te Taka‘inga 1 ‘ō te NCEA, ma te neke atu ki runga ‘i te Taka‘inga 2 ‘i roto ‘i te pupu 12, ‘ē te Taka‘inga 3 ‘i roto ‘i te pupu 13. ‘Ē ‘ākara tāmou ana tēta‘i au ‘āpi‘i ki runga ‘i te Taka‘inga 2, aere atu ki te au pupu mata‘iti 11 ‘ē te 12.

Kāre ‘i te mea ‘ūmere‘ia te tāmou ‘āpi‘i, ‘i roto ‘i te au taka‘inga tūkētūkē, ka āru te reira nā runga ‘i tā‘au porokarāmu ‘āpi‘i e tāmou ra. Teia te ‘ākara‘anga, ka rauka ‘i te au tamariki ‘āpi‘i tua-rua ‘i roto ‘i te pupu 12 ‘i te rave ‘i te ma‘ata‘anga o tā rātou tāmou‘anga ‘āpi‘i ‘i te Taka‘inga 2, ‘inārā, ka ‘akamata ratou ‘i tēta‘i tu‘anga tāmou‘anga ‘āpi‘i ‘ōu ‘i te Taka‘inga 1, mē kore ra, ka tāmou ‘āpi‘i ‘i te Taka‘inga 3, nō te meitaki ‘ē te kite iā rātou ‘i te rave ‘i te reira.

Kāre koe e anoano‘ia kia ‘akaoti i tēta‘i taka‘inga ‘ō te NCEA, ‘i mua ake ka ‘akamata ei koe ‘i tēta‘i.

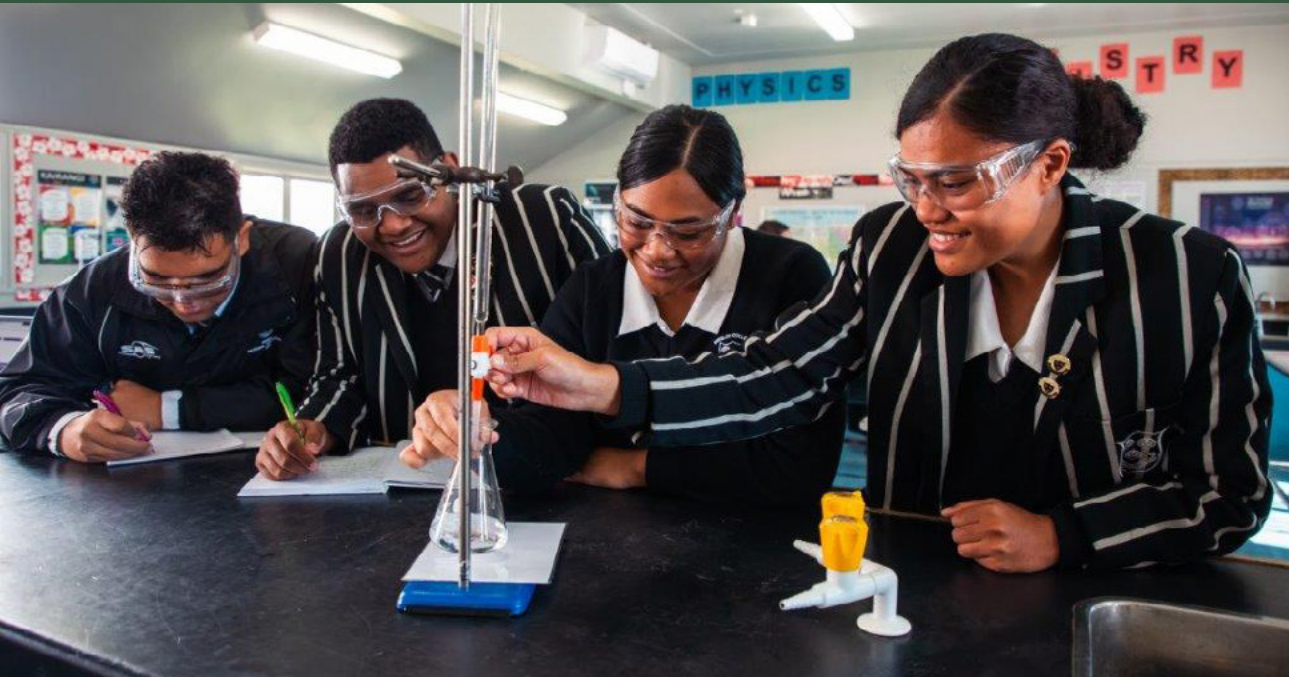
Parāni'anga 'i tā'au 'āpi'i

Mē kāre 'i pāpū iā koe ē, 'ea'a tā'au tu'anga 'āpi'i kā rave, 'e mea meitaki kia komakoma atu koe ki tō'ou au pū'āpi'i 'i roto 'i te au tu'anga 'āpi'i tā'au e tāmou nei, 'ē te au pū'āpi'i 'akateretere 'i te au pupu 'āpi'i, ka rauka ia rātou 'i te pau 'i tā'au au ui'anga nō runga 'i te NCEA, 'ē te tauturu katoa iā koe 'i te parāni 'i tā'au porokarāmu 'āpi'i, kia rauka tā'au au umu'anga.

Iā koe kā neke atu ki te NCEA Taka'inga 2 'ē te 3, ko te au 'āpi'i tā'au kā 'iki nō te tāmou, ka āru tei reira ki runga 'i tā'au kā rave mē 'akaruke koe 'i te 'āpi'i. Ko te au tu'anga 'Āpi'i Taiene (Science), Tēkinōriti (Technology), Engineering, 'ē te Matemātika (Mathematics), (STEM), 'ē pērā katoa te 'āpi'i Reo Papa'ā 'ē te/mē kore, Te Reo Māori Nū Tīreni, ka 'ākatu'era'ia te reira 'i tā'au au 'iki'anga nō tēta'i au tu'anga 'anga'anga tūkētūkē 'ē mānganui.

Noa ātu ē, kāre koe e 'inangaro ana 'i te 'aere ki te 'āpi'i tua-toru, pēnei ka 'inangaro koe 'i te 'apai mei tēta'i toru tu'anga 'āpi'i, tē ka rauka 'i te tā'anga'anga nō te tūranga 'Akaō'anga ki roto i te 'Āpi'i Tua-toru. Ko tōna 'āite'anga, tē vai 'uā ra teia tika'anga kiā koe mē tauī koe 'i tō'ou manako.

‘Ē ‘akapē’ea ana te NCEA mē ‘anga’anga’anga

‘Ea’a tā’au ka anoano nō te NCEA

Kia rauka te Pepa Teitei NCEA ‘i te mataiti 2024 ‘ē te 2025, ka anoano’ia koe ‘i te:

NCEA Taka’inga 1

60 Kai ‘i te
Taka’inga 1

NCEA Taka’inga 2

60 Kai ‘i te
Taka’inga 2

NCEA Taka’inga 3

60 Kai ‘i te
Taka’inga 3

Tatau/Tātā,
mē kore ra

kai nō kō mai ‘i te NCEA Taka’inga 2 ‘i roto i te tu’anga ‘ōu ‘ō te Tatau/Tātā, mē kore ra, te tu’anga ‘āpī’i, mē kore, nō kō mai ‘i te au ‘akapapa’anga ‘ō te au tu’anga ‘āpī’i’ tei ‘akatika’ia.

Tu’anga ‘āpī’i
Nūmero, mē
kore ra

kai nō kō mai ‘i te tu’anga ‘āpī’i Nūmero, mē kore ra, ‘i te tu’anga ‘āpī’i Te Pāngarau, mē kore, nō kō mai ‘i tēta’i atu au tu’anga ‘āpī’i tei ‘akatika’ia.

Tu'anga 'āpi'i Tatau/Tātā (Literacy) 'ē te tu'anga 'āpi'i Nūmero (Numeracy)

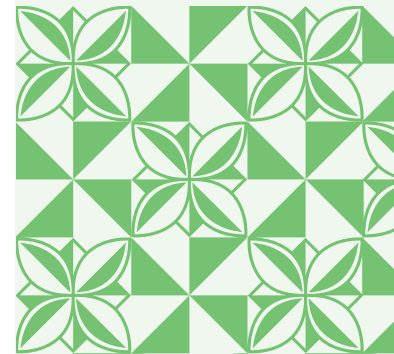
Kia 'ōronga'ia te NCEA, ka anoano'ia kia rauka 'iā koe 'ē 10 kai nō te au ki te karape 'i roto 'i te tu'anga 'āpi'i tatau/tātā, mē kore, Te Reo Matatini, 'ē pēra katoa 'e 10 kai nō te au kite karape 'i roto 'i te tu'anga 'āpi'i nūmero, mē kore ra, Te Pāngarau, nō te 'akaāri mai ē, ka rauka iā koe te tā'anga'anga 'ē ka mārama koe 'i te reo, 'ē pērā katoa te 'āpi'i mātemātika, 'ē te 'āpi'i tārē. Ka rauka katoa iā koe 'i te 'akaputu mai 'i te au kai nā roto 'i te rave'anga i te au tūranga 'āpi'i takakē, mei runga mai 'i te au 'akapapa'anga 'āpi'i tu'anga 'āpi'i tatau/tātā, 'ē te 'āpi'i nūmero, mē kore, te turanga tika'ia 'ō te reo matatini 'ē te pāngarau-rito.

Kua karanga'ia teia au kai ē, 'e au kai "tāpiri atu ki te pae, tei anoano'ia" i te pae 'i tā'au au kai nō te NCEA.

'E mānganui te au tika'anga rave'anga, kia rauka mai 'ia koe teia au kai, 'iā koe 'i te 'āpi'i tua-rua, 'ē mē rauka iā koe tē reira, kua rauka rāi iā koe i te Tatau/Tātā, 'ē te Numero | Te Reo Matatini, 'ē te Pāngarau, nō te au taka'inga kātōatoa 'ē toru 'ō te NCEA.

Mē kua rauka iā koe teia au tika'anga 'i te mata'iti 2023, mē kore ra, 'i mua atu, kāre koe e anoano'ia kia tāmata 'aka'ou 'i te rave 'i tē reira.

Äkarakara atu
'i te vitiö ë, 'ē
'akapë'ea ana
te NCEA mē
'anga'anga, 'i kō i te:
[www.nzqa.govt.nz/
ncea-video](http://www.nzqa.govt.nz/ncea-video)

Au tūranga tu'anga 'āpi'i 'ē te kai

Ko te au 'āpi'i katoatoa tā'au kā 'apai, 'ē vāito 'ia ana tē reira nā roto 'i te au tūranga tu'anga 'āpi'i.

Ka 'akataka mai te au tūranga tu'anga 'āpi'i 'i te au tu'anga ngā'i tūkētūkē 'ō te au tū mārama, 'ē te kite-karape nō te rave i te 'anga'anga. 'E au tūranga tu'anga 'āpi'i rāi tēta'i tei 'akataka'ia tei 'āriki 'i te Kite-Mārama Māori Kuki Airani. Nā te 'āpi'i e manako mai ē, 'ea'a te au tu'anga 'āpi'i ka 'āpi'i'ia, 'ē ko tē'ea te au tūranga te kā vā mai, 'i roto 'i tē reira au tu'anga 'āpi'i.

Ka rauka katoa iā koe tēta'i au tūranga tu'anga 'āpi'i nā roto 'i tēta'i au raverave'anga 'i va'o mai 'i te 'are 'āpi'i.

'Ākara'anga, ka rauka iā koe teia au tūranga tu'anga 'āpi'i nā roto 'i te:

rau'anga mai o tō'ou raitini 'āka'oro

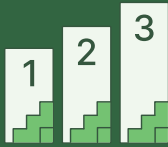
'akatūtū'anga 'i roto i tēta'i tārekareka'anga 'i roto i te 'ōire, mē kore ra, 'i te , Tārekareka Ura o te Polyfest

---

'akaoti'anga 'i tēta'i au porokarāmu tāmou'anga 'āpi'i.

'E au kai tō teia au tūranga tu'anga 'āpi'i tātakita'i. Mē rauka iā koe tēta'i tūranga tu'anga 'āpi'i, ka rauka iā koe te katoa'anga o te au kai tei 'akataka'ia nō tē reira turanga tu'anga 'āpi'i, 'ē kō teia au kai tē ka 'akama'ata atu 'i te NCEA.

Pēnei ē, ka 'ōronga atu tā'au 'Āpi'i 'i te au tu'anga 'āpi'i kia rauka te pēpa NCEA Takainga 1, 2, mē kore, 3.

Reo Papa'ā

'Akaāri mai 'i te mārama'ia nō runga 'i te au 'akapapa'anga tuatua, nā rātou e 'akatano te tuatua 'i te reo 'ē tuatua'ia ra.

91924

5 kai

'Akaāri mai 'i tei mārama'ia nō runga 'i te au tū karape 'ō te au tuatua tei 'āpi'i'ia.

91925

5 kai

'Anga i te au manako 'i roto i te au tū tātā'anga nā roto 'i te tā'anga'anga 'anga 'i te au ture tātā kia mārāma'ia.

91926

5 kai

'Akaāri mai i te akamārama'anga. nō runga 'i te au tū-pu'apinga 'ō te au tātā'anga tuatua tei kore 'i mātau'ia.

91927

5 kai

Au tu'anga 'āpi'i

Ko tā'au au tāmou'anga 'āpi'i 'i roto 'i te au tu'anga 'āpi'i tātakita 'i, ka vāito'ia tē reira mei kō mai 'i te au mārama 'ē te kite karape 'i roto 'i te au tu'anga 'āpi'i.

Au tūranga tu'anga 'āpi'i

'E tārē'anga kai tā te au tūranga tu'anga 'āpi'i tātakita' ka rauka.

Vāito'anga

Ka vāito'ia te au vāito'anga 'i tā'au 'i tāmou. Ka rauka iā koe 'i te 'akaāri mai 'i teia nā roto 'i te au mataāra tūkētūkē, mei te 'ākarakara matatio'anga 'i te tātā, tātā'anga i tēta'i tua, rave'anga i tēta'i kōrero/tuatua'anga. Ka rave'ia te vāito'anga o tā'au 'anga'nga ki roto mē kore ki va'o.

Ko te vāito'anga ki roto

Ko te vāito'anga ki roto, koia 'oki, mē māka'ia tā'au 'āpi'i e te au pū'āpi'i 'i kō 'i tā'au 'Āpi'i

Ko te Vāito'anga ki Va'o

Ko te Vāito'anga ki Va'o, koia 'oki, mē māka'ia tā'au 'āpi'i 'ē tēta'i pupu pū'āpi'i 'i va'o ake 'i tā'au 'āpi'i, tei 'akapapa'ia 'ē te NZQA. Kā ō katoa ki roto 'i te vāito'anga nō tā'au au tārērē 'ō te 'openga mata'iti (nā runga i te roro-uira, mē kore, i runga i te pēpa), tēta'i au Tu'anga Vāito'anga Raverave, 'ē te au 'akapapa'anga o tā'au au 'āpi'i, mē kore ra, Kete Manarua tei rave'ia i te 'āpi'i. Ko te au vāito'anga ki va'o, 'ē rave'ia ana tei reira 'i tēta'i tuātau 'i roto i te mata'iti, mē kore ra, 'i te tuātau 'ō te tārērē 'i te 'openga mata'iti.

Vāito'anga Māka

‘Ē toru au tūranga tu’anga ‘āpi’i tē kā
ō atu ki roto i te rauka’anga mai ‘ō
te NCEA:

tūranga ‘i rauka mai (achievement
standards), te tūranga
‘akapapa’anga ‘āpi’i (unit standards),
‘ē te tūranga mārama e te kite-
karape (skill standards).

Ka vāito’ia te Tūranga i rauka mai
(Achievement standard) ki roto,
mē kore, ki va’o. ‘Ē vāito’ia ana te
Tūranga ‘akapapa’anga ‘āpi’i (Unit
standards), ‘ē te tūranga mārama
e te kite-karape (skill standards),
ki roto.

Ka ‘akaāri mai tā’au māka ē, mei te
‘aa tō’ou meitaki tei rauka mai ‘i te
‘akaoti’anga ‘ō tā’au tu’anga ‘āpi’i.

‘Ē ‘ā tū vāito’anga māka nō te tūranga ‘i rauka mai:

Kāre ‘i rauka (N) nō tei kore ‘i rauka te tūranga
‘ō te tu’anga tūranga ‘āpi’i

Kua rauka (A) nō tei rauka te tūranga ‘ō te tu’anga
tūranga ‘āpi’i

Kua rauka ma te tūranga teitei (M) nō tei rauka
te tūranga teitei ‘ō te tu’anga. tūranga ‘āpi’i.

Kua rauka ma te tūranga teitei rava atu (E)
nō tei rauka te tūranga teitei rava atu ‘ō te tu’anga
tūranga ‘āpi’i.

Pēnei ē, ka ‘ōronga mai te tūranga ‘akapapa’anga
‘āpi’i (Unit standards), ‘ē te tūranga mārama e te kite-
karape (skill standards) ‘i te māka N, A, M ‘ē te E, ‘ē
nō tēta’i atu au tūranga, ka rauka mai iā koe te (A) mē
kore, kāre i rauka (N).

Au Tārērē

Ko te au tārērē NCEA 'ō te 'openga mata'iti, 'ē 'akamata ana tē reira 'i roto ia Noema. Kua 'anga'ia te au tu'anga tārērē nō te 'ōronga kiā koe, kia rava tō'ou tuātau nō te 'akaāri mai 'i tā'au 'i tāmou. 'Ē tuku'ia mai ana te au kai 'ō te tārērē 'i rotopū 'i te marama o Tiānuare, ē ka rauka 'iā koe 'i te 'ākara atu 'i tā'au māka ō te NCEA ē te au pēpa tārērē tei māka'ia, ki runga 'i te kupenga roro-uira 'ā te NZQA, nā roto i te tā'anga'anga'anga 'i tō'ou tuatua 'akaō'anga ki runga i te roro-uira.

'E ma'ata te au 'āpī'i 'ē 'ōronga nei 'i tēta'i au tārērē NCEA nā runga i te roro-uira, nā roto i te tā'anga'anga'anga 'i te roro-uira mē kore roro-uira 'apaipai. Tē rave'ia nei rāi te au tārērē nā runga i te roro-uira ki tā'au te 'āpī'i, 'i raro ake 'i te 'akateretere'anga 'ā te NZQA. Me ka rave koe 'i te tārērē 'i runga 'i te 'ātui-roro-uira, ka 'anga'anga kāpiti tā'au 'Āpī'i kiā koe 'ei 'akapāpū ē, e 'apinga tā'au 'ei tā'anga'anga 'ē kā tano tōna tūranga, ē e au tu'anga 'āpī'i raverave tēta'i ei 'akamātau 'iā koe 'uaorāi ki tōna tā'anga'anga'anga.

Au Tūranga Vāito'anga 'Akaperepere'ia

Mē 'e au tūranga makimaki tō'ou nō tēta'i tuātau roa, mei te 'āmiri, te tongi, akarongo, 'ākara, kōpapa, makimaki, mē kore ra, ngatā te tāmou 'āpī'i, ka rauka rāi iā koe tēta'i tu'anga tauturu Special Assessment Conditions (SAC).

Ka vā mai rāi tā SAC tauturu nō te au vāito'anga ki roto mē kore ki va'o.

Mē 'e au ui'anga tā'au nō runga iā SAC, tuatua atu ki tō'ou au pū'āpī'i.

‘Akairo Tūranga ‘Akamana’ia

Mē rauka putuputu te meitaki o tā'au 'āpi'i, ka 'akamana'ia te reira. 'Ē rua tū tūranga 'akamana'anga: te pēpa 'akairo tūranga 'akamana'ia, 'ē te tu'anga 'āpi'i 'akamana'ia.

Pēpa 'Akairo Tūranga 'Akamana'ia

Ka 'akaāri mai te pēpa 'akairo tūranga 'akamana'ia 'i te au tūranga kite karape teitei tīkoti 'i te au 'āpi'i tūkētūkē tei rauka mai, tā'au 'i tāmou.

Mē rauka iā koe 'ē 50, mē kore ra, ma'ata atu te kai 'i roto 'i te Taka'inga Teitei Rava Atu, 'i te tūranga taka'inga 1, ka 'akamana'ia tō'ou pēpa 'akairo 'āpi'i NCEA taka'inga 1 'i te tūranga 'akairo Taka'inga Teitei Rava Atu.

Mē rauka iā koe ē 50, mē kore ra, ma'ata atu te kai 'i roto 'i te Taka'inga Teitei (mē kore, teitei atu) 'i te tūranga taka'inga 1, ka 'akamana'ia tō'ou pēpa 'akairo 'āpi'i NCEA taka'inga 1 'i te tūranga 'akairo Taka'inga Teitei.

Kā 'āiteite katoa teia mē te 'anga'anga nei koe kia rauka te Taka'inga 2, mē kore, te Taka'inga 3.

Ka rauka te au kai mei roto mai 'i te Taka'inga 2, 'i te tā'anga'anga nō te 'akamana 'i tēta'i pēpa 'akairo 'āpi'i 'i te Taka'inga 1, mē kore, ka rauka te au kai mei te ko mai 'i te Taka'inga 3, 'i te tā'anga'anga nō te Taka'inga 1 'ē te 2.

Ka rauka mai te au kai 'ō te pēpa 'akairo NCEA tei 'akamana'ia, e tere ma'ata atu 'i te ta'i mata'iti.

Tu'anga 'āpi'i teitei 'akamana'ia

Ka 'akaāri mai te 'akairo teitei 'i te kite karape teitei tei umumu'ia 'e tei rauka 'i roto 'i tēta'i tu'anga 'āpi'i.

Kia rauka 'i te 'ōronga 'i te 'akairo teitei, 'i roto 'i te ma'ata'anga 'ō te au tu'anga 'āpi'i, ka anoano'ia kia rauka 'iā koe 'e 14 au kai 'i te tūranga Kua Rauka (Achieved), tūranga Teitei (Merit), mē kore Teitei Rava Atu (Excellence), 'i roto i tēta'i tu'anga 'āpi'i 'i roto i tēta'i mata'iti 'okota'i, 'ē toru au kai nō roto mai 'i te vāito'anga o roto, 'ē, 'ē toru nō roto mai 'i te au tārērē'anga 'openga mata'iti.

'Ākara'anga, kia rauka iā koe te tūranga Teitei Rava Atu 'i roto i tā'au tu'anga 'āpi'i Reo Māori Kūki 'Airani, ka anoano'ia kia rāuka iā koe mei te 14 kai 'i te tūranga Teitei Rava Atu, 'ē 3 kai kia rauka mai mei roto 'i te au vāito'anga o roto, 'ē, 'ē 3 mei roto mai 'i te tārērē'anga 'openga mata'iti.

Ko te au kai 'i te taka'inga Tūranga Teitei Rava Atu, mē kore, Tūranga Teitei, ka rauka tē reira 'i te tārē kāpiti ki te 'akairo 'ō te tūranga 'akamana'ia Teitei (Merit endorsements), 'ē ko te au kai 'i te taka'inga tūranga Teitei Rava Atu, tūranga Teitei, mē kore Kua Rauka, ka rauka tē reira 'i te tārē kapiti ki te 'akairo 'ō te tūranga 'akamana'ia Kua Rauka.

Kāre te au tu'anga 'āpi'i katoatoa e vā i te 'ōronga mai 'i te au 'akairo – uiui atu ki tā'au āpi'i.

Pēpa 'Akairo 'Āpi'i Tūranga Teitei nō te 'Akaō ki roto 'i te 'Āpi'i Tua-toru

Ka anoano'ia kia rauka iā koe te Pēpa 'Akairo 'Āpi'i Tūranga Teitei nō te 'Akaō ki roto 'i te 'Api'i Tua-toru (UE), nō te 'aere tika 'ua mei te 'āpi'i tua-rua ki te 'āpi'i tua-toru. Kā riro katoa te Pēpa 'Akairo 'Āpi'i UE, 'ei 'akatu'era 'i te au ngūtupa ki te au 'āpi'i tua-toru 'i roto i tēta'i au pātireia kē.

Kia rauka mai te Pēpa 'Akairo 'Āpi'i UE mei roto mai 'i te mata'iti 2024, ka anoano'ia kia rauka pouroa iā koe teia au mea i raro nei:

Pēpa 'Akairo 'Āpi'i NCEA taka'inga 3

'E 14 au kai 'i roto 'i te 3 tu'anga 'āpi'i tei 'akatika'ia, 'i roto 'i te taka'inga 3.

Pēpa 'Akairo 'Āpi'i UE, 'ō te Tātā 'ē Tatau – 'Ē 10 kai 'i roto 'i te Taka'inga 2, mē kore 'i runga atu, (5 'i roto 'i te tu'anga tatau – 5 'i roto 'i te tu'anga tātā), 'i roto 'i te au tūranga tei 'akataka'ia.

Pēpa 'Akairo 'Āpi'i UE 'ō te Nūmero – 10 kai 'i Te Taka'inga 1, mē kore, 'i runga atu, 'i roto 'i te au tūranga tei 'akataka'ia.

Uiui atu ki tā'au 'āpi'i kia kite koe ē, kua 'akatika'ia 'ē 3 ā'au tu'anga 'āpi'i, 'ē kua rauka iā koe te au 'akatika'anga tei anoano'ia nō te Pēpa 'Akairo 'Āpi'i UE 'ō te Tātā 'ē te Tatau, 'ē te Pēpa 'Akairo 'Āpi'i UE 'ō te Nūmero. Ka kitea te au tuatua nō te au 'akatika'anga tei anoano'ia nō te Pēpa 'Akairo 'Āpi'i UE, ki runga 'i te kupenga roro-uira www.nzqa.govt.nz/university-entrance

'E 'ōronga'ia ana te Pēpa 'Akairo 'Āpi'i UE, 'i roto ia Tiānuare.

'E au anoano'anga katoa tā te au 'āpi'i tua-toru, nō te 'akatika'anga kia 'akaō ki roto 'i te au porōkarāmu. 'Ākarakara atu ki te au 'āpi'i tua-toru, tā'au e anoano nei 'i te tomo atu ki roto ē, 'ea'a tā rātou au 'akatika'anga. Ka 'ākarakara te au 'āpi'i tua-toru 'i te tūranga tei rauka iā koe 'i roto 'i te Taka'inga 2, mē rave rātou 'i tā rātou au 'akatika'anga.

Te tā'anga'anga 'anga 'i te Pēpa 'Āpi'i NCEA 'i te au Pātireia 'i va'o mai

Ka 'akatu'era te pēpa 'āpi'i NCEA 'i te ngūtupa ki te au 'Āpi'i Tuatoru 'i te au Pātireia 'i va'o, 'inārā, 'e au mea pu'apinga tēta'i ka anoano'ia kia kite koe.

'E 'akapāpū koe ē, kua kite koe 'i te au mea ka anoano'ia nō te pātireia tā'au 'ē 'inangaro nei 'i te tomo atu ki roto, kia rauka iā koe. Ka 'inangaro tēta'i au pātireia, kia taeria te tu'anga tā rātou e 'inangaro'ia ra, nō te Taka'inga 3, 'ē, ka anoano'ia rāi koe kia 'akaāri ē, kua tāmou ana koe 'i te au 'āpi'i tei 'akataka'ia.

Mē te tuku nei koe 'i tēta'i pati'anga nō te 'āpi'i 'i 'Autirēria, 'ē 'ītae kia ma'ata tikāi tā'au kai tūranga teitei rava atu (excellence), 'ē te tūranga teitei (merit) ka rauka mai, 'i roto 'i te Taka'inga 3, 'ō te au 'āpi'i tei tika'ia 'i roto i te Pēpa 'Āpi'i Tūranga Teitei nō te 'Akaō ki roto 'i te 'Āpi'i Tua-toru (UE). Ka anoano koe kia rauka iā koe te Pēpa 'Akairo 'Āpi'i Tūranga Teitei nō te 'Akaō ki roto 'i te 'Āpi'i Tua-toru (UE), 'ē pērā katoa te māka ATAR (Australian Tertiary Admission Rank) teitei. 'Ē tārē ana te NZQA 'i te au kai 'ā te aronga tāmou 'āpi'i nō te tūranga ATAR, 'i roto ia Tiānuare, 'i te au mata'iti ravarāi.

Tūtaki'anga Tūtakikore

Mē tē mānakonako nei koe nō te tāmou atu 'i tēta'i tūranga tu'anga 'anga'anga, mē kore, tāmou'anga 'āpi'i 'i te 'āpi'i tuatoru, ka rauka rāi 'i tēta'i taime iā koe tēta'i pae i tā'au 'āpi'i kia rave koe ma te "tūtaki-kore".

Nō tēta'i au mā'ata'anga tuatua, tuatua atu ki tā'au 'āpi'i, mē kore ra, 'ākara atu 'i te kupenga roro-uira www.feesfree.govt.nz

‘Āpi’i ‘Akairo Tūranga Teitei Rava Atu ma te Tūtaki-kore ‘i Nū Tīreni

Mē 'e ākā 'inangaro tikāi tō'ou 'i tā'au 'tu'anga 'āpi'i reka rava atu, mē kore, 'e ta'unga kite pakari teitei, ē 'inangaro nei 'i te 'ōpara iā koe 'ua'orāi, 'e tuatua atu ki tā'au 'āpi'i nō runga i te 'ākaō'anga ki roto i te 'Āpi'i 'Akairo Tūranga Teitei Rava Atu ma te Tūtaki-kore o Nū Tīreni nei (NZ Scholarship).

Ka 'ākara mai te 'Āpi'i 'Akairo Tūranga Teitei Rava Atu ma te Tūtaki-kore o Nū Tīreni (NZ Scholarship) 'i te aronga tei rauka ia rātou te tūranga teitei 'i roto 'i te au tu'anga 'āpi'i. Ko te au Tamariki tei rauka ia rātou te 'Āpi'i 'Akairo Tūranga Teitei Rava Atu ma te Tūtaki-kore o Nū Tīreni (NZ Scholarship) 'i roto 'i te au tu'anga 'āpi'i 'ē ta'i, mē kore ma'ata atu, ka 'ōronga'ia kia rātou tēta'i tu'angā moni.

Ko te au tamariki tei rauka ia rātou te Tu'anga Rē Teitei 'i roto 'i te Tu'anga 'Api'i mē kore, te Akairo Teitei Rava, ka 'akameitaki katoa'ia rātou nā roto i tēta'i 'Akararangi'anga teitei Rava 'ā te NZQA.

'E tūkē rāi te tūranga 'akaō'anga 'ā te NCEA 'ē te 'Āpi'i Tūranga Teitei Rava Atu ma te tutakikore o Nū Tirēni (New Zealand Scholarship), 'ē, 'e vāito takakē 'ia to rāua. 'E tūke rāi te tu'anga 'Āpi'i Tūranga Teitei Rava atu ma te tutakikore o Nū Tirēni (New Zealand Scholarship) mei te au tu'anga 'Āpi'i 'ā te au pupu 'i roto 'i te matakeinanga, au pītinīti, ivi, mē kore, au 'āpi'i Tuatoru tē ka 'ōronga.

Koi kāpiti 'ua 'iā atu nei te Te Ao Haka 'ei tu'anga 'āpi'i 'i roto i te 'Āpi'i Tūranga Teitei Rava atu ma te Tutakikore o Nū Tirēni, 'ē mei te 2025, kā vā te tu'anga 'Āpi'i 'Akairo Tūranga Teitei Rava Atu ma te Tutakikore o Nū Tirēni 'i roto i te 'tu'anga 'āpi'i Psychology, 'ē te au tu'anga 'āpi'i nā runga 'i te 'ātui roro-uira Digital Tēkinōritī (Technology).

Ka kitea te au tuatua nō runga 'i te au 'Āpi'i Tūranga teitei rava atu ma te Tutakikore o Nū Tirēni (New Zealand Scholarship), 'ē vā nei, 'ē, ka 'akapē'ea 'i te tā'anga'anga 'i tē reira, ki runga 'i te kupenga roro-uira 'ā te NZQA: www.nzqa.govt.nz/nzs

Tu'anga 'Āpi'i nō te 'Akamātūtū atu 'i te Ara 'ō te 'āpi'i, terēni'anga, 'ē te kimi ngā'i 'Anga'anga Moni/Kimi Pu'apinga.

Ko te Tu'anga 'Āpi'i nō te 'Akamātūtū atu 'i te Ara 'ō te 'āpi'i, terēni'anga 'ē te kimi'anga ngā'i 'Anga'anga Moni (Vocational Pathway), ka 'akaāri mai tei reira 'i te pu'apinga 'ō tā'au rave'anga 'āpi'i 'i roto 'i te ao tikāi; 'ē kā tauturu tē reira iā koē kia neke ki roto 'i te tua terēni'anga 'anga'anga, 'ē te 'anga'anga moni.

'E au Tu'anga 'Āpi'i nō te 'Akamātūtū atu 'i te Ara 'ō te 'āpi'i, terēni'anga 'ē te kimi'anga ngā'i 'Anga'anga Moni (Vocational Pathway) tēta'i 'i roto i te au tu'anga mama'ata 'ē ono:

Construction and Infrastructure

Creative Industries

Manufacturing and Technology

Primary Industries

Service Industries

Social and Community Services

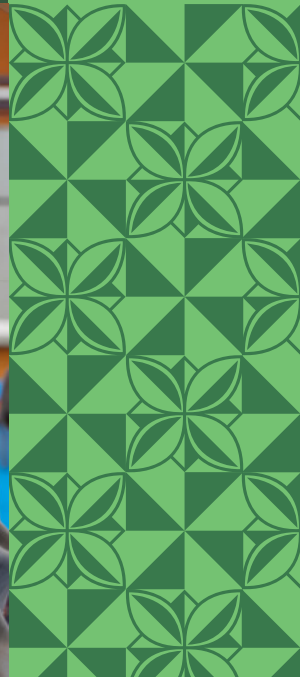

Ka 'akaāri mai te 'Akairo o te Tu'anga 'Āpi'i nō te 'Akamātūtū atu (Vocational Pathways Award) 'i te Ara 'ō te 'āpi'i, terēni'anga 'ē te kimi'anga ngā'i 'Anga'anga Moni (Vocational Pathway), 'i tā'au 'akaoti'anga 'i tēta'i tu'anga 'āpi'i tei 'akataka'ia.

Ka 'akaāri mai te au 'Akairo 'i te 'akapiri'anga o tā'au i tāmou ki te tūrangā kite-karape tā te au pū 'anga'anga 'ē kimi nei, 'ē ka rauka iā koe tēta'i 'akairo nō te au tu'anga 'āpi'i tei oti 'iā koe.

Ka kitea te ma'ata'anga tuatua nō runga 'i te Tu'anga 'Āpi'i nō te 'Akamātūtū atu 'i te Ara (Vocational Pathways) 'ō te 'āpi'i, terēni'anga 'ē te kimi'anga ngā'i 'Anga'anga Moni (Vocational Pathway) ki runga i te 'ātui roro-uira 'ā te NZQA: www.nzqa.govt.nz/pathways

Au 'apinga Pu'apinga ei tauturu 'i te 'āpi'i'anga

New Zealand Qualifications Authority

www.nzqa.govt.nz

0800 697 296

Au tuatua nō runga 'i te NCEA e pērā katoa
'i roto:

tuatua nō runga 'i te au tuānga 'āpi'i

'au apinga tauturu 'i te 'āpi'i'anga 'i roto
'i te au tu'anga 'āpi'i

'akapapa'anga 'ō te au tārērē

Au tuatua nō runga 'i te 'Akaō'anga ki te 'Āpi'i
Tua-toru.

Māraurau ō te Pae 'Āpi'i

www.education.govt.nz

04 463 8000

Au tuatua nō runga 'i te 'Āpi'i'anga 'i Nū Tirēni
Ē te Tūranga 'Ākapapa'anga 'Āpi'i – National
Curriculum Au tau'anga ki te NCEA, au
tūranga 'āpi'i 'ōu, Tu'anga 'āpi'i Tātā, Tatau,
Tuatua, ē te 'Akarongorongo (Literacy) 'ē
te tu'anga 'āpi'i nūmero (Tātā, Vāito, Tārē)-
Numeracy 'ē te au 'apinga tauturu nā te au
pū'āpi'i 'ē te au 'āpi'i.

Tūtaki'anga Tūtakikore

www.feesfree.govt.nz

0800 687 775

'Ākara 'i tō'ou tūranga nō te tāmou 'āpi'i
mē kore te terēni ma te tūtaki-kore.

‘Akapāpu’ia ki te au Māpū

www.youthguarantee.net.nz

vocational.pathways@education.govt.nz

04 463 8000

Au Tuatua nō runga ‘i tēta’i au Vocational Pathways (Tu’anga ‘Āpi’i ka ‘aere tika ki te ‘Anga’anga Moni).

Tu’anga Kimi’anga ‘Anga’anga ō Nū Tirēni

www.careers.govt.nz

0800 222 733

E 400+ au ‘akaariari’anga tū ‘anga’anga

Tiki ‘i tēta’i au manako nō runga ‘i te au tū ‘anga’anga ē te tātā ‘i tēta’i CV

‘Ākarakara, kimikimi atu ē te au ‘iki’anga nō te terēni’anga

Tuatua atu ki tēta’i ta’unga ō te au tū ‘anga’anga

Rīngi mai ia mātou

Terepōni: 0800 697 296

Kupenga roro-uira:

www.nzqa.govt.nz

‘Īmēre:

helpdesk@nzqa.govt.nz

Facebook:

www.facebook.com/nzqaofficial

Instagram:

www.instagram.com/nzqa.official

X:

www.x.com/nzqaofficial

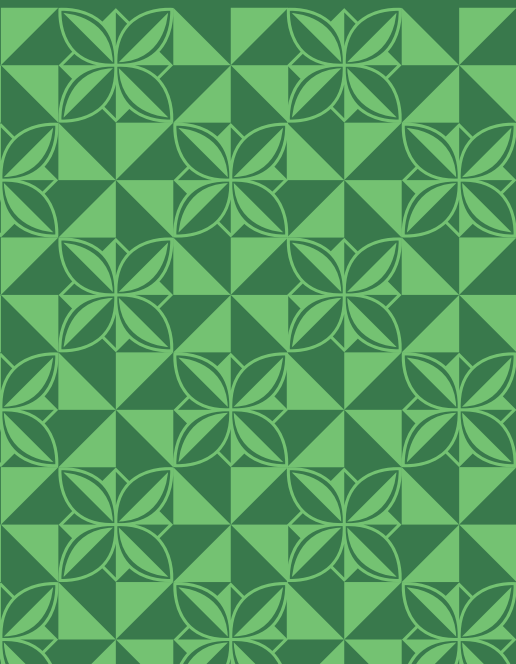
‘Uri’anga ‘i roto i te Reo Papa’ā

Published February 2024

Several images in this document are property of ASB Polyfest. Credit: Ben Campbell & Thomas Wandstraat

NZQA

Mana Tohu Mātauranga o Aotearoa
New Zealand Qualifications Authority

www.nzqa.govt.nz